

Kiegészítő megelőzési stratégiák gyermekvédelemben dolgozók részére

Dr. Varga Imre PhD

Mottó

Minden tanít, és többé tesz:
erősebbé, bátrabbá, és még
kitartóbbá. Oravecz Nóra
szammisztika-boldogan.hu :)

Alapkérdés

Hogyan lehet pótolni az arra rászoruló gyermekek számára a család eredeti funkciója szerinti életközösséget?

- Elmúlt évszázadban: intézményes megoldások – nevelőotthonok létrejötté. (*Náray-Szabó Sándor*)
- Ma viszont több feladat hárul a családokra, amit természetes emberi közösség nem képes a saját kompetenciakörén belül megoldani.

Gyermekvédelem kiemelt feladata: a felismerés

- A gyermeki jogokról és a gyermek fejlődését biztosító támogatásokról való tájékoztatás, a támogatásokhoz való hozzájutás segítése.
- A családtervezési, a pszichológiai, a nevelési, az egészségügyi, a mentálhigiénés és a káros szenvedélyek megelőzését célzó tanácsadás vagy az ezekhez való hozzájutás megszervezése.

- A válsághelyzetben lévő várandós anya támogatása, segítése, tanácsokkal való ellátása, valamint számára a családok átmeneti otthonában igénybe vehető ellátáshoz való hozzájutás szervezése.
- A szabadidős programok szervezése.
- A hivatalos ügyek intézésének segítése.

Mit tanulhat a gyermekvédelem a gyógypedagógiától?

- Az emberi élet különböző szintű rendszerei közötti harmonikus viszony helyreállításának technikáit.
- A fogyatékkal élők életkörülményeinek humanizálását célzó normalizációt.
- Integráció különböző szintjeinek megismerését.

Mit tanulhat a gyógypedagógia a gyermekvédelemtől?

- Társadalmi egyenlőség avagy esélyegyenlőség
- Szociális védőháló
- Családban „összeszedett” hátrányok csökkentése
- Fokozott kapcsolat a szülőkkel
- Jelzőrendszer kidolgozása, prevenció

KIÉGÉS...?!

**Ahogy a tüzet megszelídítettük, úgy
a kiégést is a szolgálatunkba állíthatjuk!**

„Az embereket a jövőben
kibontakozó
képességeik, nem pedig
múltbeli
teljesítményük tükrében
kell látnunk.”
J. Whitmore

Kiégés

- Veszélyeztetettek köre: szociális szférában dolgozók, ápolók, segítők, pedagógusok...stb. → akik emberekkel foglalkoznak.
- Kiégett dolgozó → negatív befolyásolás, érdektelenség, kedvtelenség, fáradtság, rezignáció.
- Kiégés → összetett jelenség.

Egészség meghatározása

Egészségügyi Világszervezet ☯:

- Egészség = károsodás hiánya = testi, lelki és szociális jól-lét állapota.
- Adler (1994): Az egészség fogalmát az emberi közösséghez fűződő viszonyából vezette le. Mindaz, ami a csoport, közösség javát szolgálja, egészséges, ami a csoportnak árt, nem.

Egészséges személyiség jelei individuálpaszichológiai megközelítésben

Szuhányi Mária (1993):

- Reális önértékeléssel rendelkeznek, elfogadják önmagukat.
- A társkapcsolathoz, a hivatáshoz és a társadalomhoz való viszony az egészség mércéje.
- Ismeri önmagát, tisztában van erősségeivel, hibáival.
- Komolyan veszi saját és mások véleményét.
- Egészséges személyiség, kellemes társ.
- Elfogadják a demokratikus alapokra épült határokat.
- Kreatív.
- Munkaképes, kitartó.

Kiégés

- BURNOUT (kiégés): „Depresszióhoz hasonló állapot, amely krónikus, fokozott igénybevétel következményeként és az önmagunkkal szemben támasztott túlzott elvárás folytán alakul ki.”
- HELFER szindróma: „Segítő szakmákban dolgozóknál gyakran feltételezett tudattalan motívum, hogy segítsenek másoknak, így hárítva el saját szorongásukat a kiszolgáltatottságtól, s kompenzálva azt, hogy maguk is segítségre szorulnak.”

Pedagógiai Lexikon (2002)

- Azok, akik munkájuk részeként állandó kapcsolatban állnak más emberekkel, első osztályú jelöltek, ha kiégésről van szó.
- A kiégés a humán szférában az alábbi két nagy területre irányulhat:
- Segítséget nyújtó pályákra (tanári, szociális munkás, gyermekvédelem ...stb.)
- közalkalmazotti és köztisztviselői pályákra (rendőr, hivatali dolgozók, vezetők...stb.)

Munkahelyi kiégés (Freundenberger, 1974)

12 lépcsős folyamat

1. A bizonyítási akarástól a bizonyításkényszerig
2. Fokozott erőfeszítés
3. A személyes igények elhanyagolása
4. A személyes igények és konfliktusok elfojtása
5. Az értékrend megváltozása
6. A fellépő problémák tagadása
7. Visszahúzódás
8. Magatartás és viselkedésváltozás
9. Deperszonalizáció
10. Belső üresség
11. Depresszió
12. Teljes kiégettség

Okok és megelőzési stratégiák

Stressz okai:

- nem tudja motiválni a tanulókat,
- növekvő feladatok és elvárások,
- pedagógus minősítés,
- alacsony munkabér,
- rossz munkakörülmények,
- család és munka összehangolásának nehézségei,
- szülők elvárása.

Stresszkezelés lépései:

- Figyelni testünk jelzéseire
- Megfelelő nehézségű feladatok elvállalása
- Kontrollálni érzéseinket
- Kiegyensúlyozottság
- Pozitív gondolkodás
- Erő, energia, motiváció,
- Csend és nyugalom

Kiegészés megelőzése

- **Intézményes szinten**

Az intézmény mentálhigiénés szempontból való átvilágítása,
és a szükséges változtatások végrehajtása

Szupervízió biztosítása

- **Személyes szinten**

Lehetőség biztosítása a regenerálódásra, elmélyülésre, alaposabb
önismeretre

Szerteágazó kötelezettségek csökkentése, enyhítése

Kommunikációs képességek javítása, konfliktusmegoldó
stratégiák elsajátítása

Kiegészítés – kezelési lehetőségek

- Probléma azonosítása
 - Egyéni és intézményi szinten
- Motiváltság, önbizalom
- Stresszkezelés
- Tréning – egyéni és csoportos szupervízió
- Segítségkérés

„Szeresd egészségedet, mert ez a jelen!
Védd a kisgyermeket, mert ő a jövő!
Őrizd szüleid egészségét, mert múltban épül
fel a jelen és a jövő!”

Bárczi Gusztáv

Vázlatos bemutatóm összegzése helyett saját és a szakterület dolgozóival való konzultáció alapján továbbgondolás reményében szakmai megbeszélésre javaslom gondolataim:

- A szociális ágazatban lévő szakemberek hiánya, ezáltal a dolgozó kollégák leterheltek, fáradttá válnak, gyermekvédelmi gyámok esetében a kiszámíthatatlanság, tervezhetetlenség, a sorozatos ad-hoc helyzetek azonnali megoldása.
- Továbbképzés - szupervízió hiánya.
- Egyre problémásabb, súlyosan elhanyagolt gyermekek kerülnek be a gyermekvédelmi rendszerbe.

- Munkahelyi körülményeknek is fontos szerepe van. Pl. túlsúfolt irodák egymás zavarása.
- Pszichológusok hiánya a gyermekvédelemben, ezáltal a gyermekek illetve az őket gondozó nevelőszülők és kollégák nem kapják meg a megfelelő segítséget.
- A gondozási helyeken lévő szakemberek hiánya, a dolgozók nem megfelelő szakmai felkészültsége.
- A munka túlszabályozása, egyre több adminisztratív teher van a munkavállalón.
- A szakmai munka elismerésének hiánya, mind pénzbeli, mind erkölcsi vonalon.
- Gyermekvédelmi gyámok nehezen tudják a törvényes képviselőt érdekérvényesítését eszközölni.

- Folyamatos napi 24 órában való készség megléte, állandó telefonok, a saját magánélet tiszteletben tartásának a teljes hiánya.
- Nem biztosított a munkavállaló fejlődése, nincsenek kerekasztal beszélgetések, fórumok, tapasztalatcserék a hasonló munkaterületen dolgozókkal.
- Szoros határidők, ugyanakkor fokozott leterheltség, ebből fakadóan folyamatos stressz, nyomás, számonkérés, szinte futószalagszerű feladatellátás.
- Érdemi pihenés, regeneráció, rekreáció hiány.
- A gyermekek gondozási helyeinek gyakori változtatása, ami problémamegoldó eszközként van alkalmazva.

- Gondozási helyek férőhelyeinek telődése, férőhelyek számának csökkenése.
- Nevelőszülők és gyermekek illesztésének problémái.
- Nevelőszülők „kiégése, elfáradása”, amely érthető, azonban az utánpótlás hiányában „pihentetésük” sem megoldható.
- A gyermekek elhelyezésekor a nevelőszülők „válogatása”, igényei.
- Jogszabályi hiányosságok, értelmezési problémák, melyek az életszerű helyzetekre vonatkozóan eltérnek.

Köszönöm a megtisztelő figyelmet!

